

Ο ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ - ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις - ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Να εντοπίσετε τα αρσενικά πρωτόκλιτα ουσιαστικά του κειμένου και να τα μεταφέρετε στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
2. Να εντοπίσετε τα θηλυκά πρωτόκλιτα ουσιαστικά του κειμένου και να τα μεταφέρετε στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
3. Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των πρωτοκλίτων ουσιαστικών του κειμένου στον αριθμό που βρίσκονται.
4. Να γράψετε τη γενική του ενικού και του πληθυντικού αριθμού των προσηγορικών ονομάτων του κειμένου.
5. Των πρωτοκλίτων ουσιαστικών του κειμένου που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση να γραφεί η δοτική και η αιτιατική και των δύο αριθμών.
6. Να μεταφερθούν τα ρήματα του κειμένου στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού.
7. Να υπογραμμίσετε στο παρακάτω κείμενο τους τύπους των ρημάτων της α' συζυγίας καθώς και τύπους του βοηθητικού ρήματος και να τους αναγνωρίσετε γραμματικώς. (Επισημαίνεται ότι οι τύποι «ergo», «immo» και «etiam» είναι σύνδεσμοι, ενώ ο τύπος «aliquando» είναι επίρρημα.)
Nunc amas me, amicus non es. «Quid ergo? haec inter se diversa sunt?» immo dissimilia. Qui amicus est amat; qui amat non utique amicus est; itaque amicitia semper prodest, amor aliquando etiam nocet. (Σενέκας, *Epist.*, 35, 1).²

² Μετάφραση: Τώρα με αγαπάς, φίλος δεν είσαι. «Μα γιατί λοιπόν; Αυτά διαφέρουν μεταξύ τους;» Και βέβαια διαφέρουν. Όποιος είναι φίλος αγαπά· όποιος αγαπά δεν είναι οπωσδήποτε φίλος. Γι' αυτό η φιλία πάντα ωφελεί, ο έρωτας όμως καμιά φορά βλάπτει.

8. Να υπογραμμίσετε στο παρακάτω κείμενο τα πρωτόκλιτα ουσιαστικά. (Επισημαίνεται ότι ο τύπος «quoniam» είναι αιτιολογικός σύνδεσμος). *Stoicos autem, quos minime improbo, dimitto tamen nec eos iratos vereor, quoniam omnino irasci nesciunt; atque hanc eis habeo gratiam, quod soli ex omnibus eloquentiam virtutem ac sapientiam esse dixerunt.* (Κικέρων, *De oratore*, III, 65).³
9. Στις παρακάτω ομάδες λέξεων να υπογραμμίσετε τις παρείσακτες. Τι κοινό έχουν με τις υπόλοιπες λέξεις της ομάδας και ως προς τι διαφοροποιούνται από αυτές;
- α) *poeta, terra, epistula, querela, fortuna, cura, miseria, iniuria, nauta*
(= ναύτης).
- β) *iniuria, fortuna, miseria, gelida, querela, epistula, plena, cura, terra.*
- γ) *poetas, nautas, scriptitas, epistulas, terras, querelas, deploratas, miserias, curas.*
- δ) *epistulis, incolis, exulatis, iniuriis, miseriis, querelis, deploratis.*
- ε) *in, et, de, contra.*
10. Να εντοπίσετε τις προθέσεις του κειμένου και να προσέξετε τη σύνταξή τους.
11. Να εντοπίσετε τους συνδέσμους του κειμένου και να εξηγήσετε τον συντακτικό τους ρόλο.
12. Να εντοπισθούν και να χαρακτηρισθούν οι ομοιόπρωτοι ονομαστικοί προσδιορισμοί του κειμένου.
13. Να δικαιολογήσετε τη χρήση των αφαιρετικών πτώσεων του κειμένου.
14. Να δικαιολογήσετε το πρόσωπο και τον αριθμό των ρημάτων του κειμένου.
15. *Epistulas Romam scriptitas.* Να δικαιολογήσετε την χρήση της αιτιατικής «Romam».
16. Να επιφέρετε τις απαιτούμενες διορθώσεις, ώστε οι προτάσεις που ακολουθούν να είναι συντακτικώς ορθές και νοηματικώς αποδεκτές:
- α) *Poeta contra iniuriis repugnat.*

³ Μετάφραση: Από τους στωικούς όμως, τους οποίους καθόλου δεν αποδοκιμάζω, έχω, ωστόσο, διαφορετική άποψη και δεν τους φοβούμαι μήπως οργισθούν, γιατί αγνοούν παντελώς να οργίζονται και τους χρωστώ χάρη για τούτο, για το ότι δηλαδή μόνοι απ' όλους είπαν ότι η ευγλωττία είναι αρετή και σοφία.

- β) *Musa sunt amica poetae.*
- γ) *Ovidius Romam desideratis et fortunam deploratis.*
- δ) *Poeta curae et miseriae excruciant.*
- ε) *Epistulae poetae plenae querelis sunt.*
- στ) *Narrat de terrae Ponticae et de incolas.*
- ζ) *Ovidius epistulam contra iniuriam repugnat.*
- η) *Poetae iniuriis repugnatis.*⁴
- θ) *Musa unica amica poetae sumus.*
- ι) *Incolae fortuna adversa deplorant.*
- ια) *Ovidius epistulas Roma scriptitat.*
- ιβ) *Poeta in terrae gelidae exulat.*
17. Να μεταφέρετε στην αντίστοιχη πτώση ή στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού τους κλιτούς τύπους των παρακάτω προτάσεων. Να μη θίξετε τις προτάσεις εκείνες οι οποίες, αν μετασχηματισθούν, δεν δίδουν αποδεκτό νόημα.
- α) *De fortuna adversa narro.*
- β) *De terra gelida narrat.*
- γ) *Contra iniurias repugnat.*
- δ) *Poetae estis.*
- ε) *Ovidius in terra Pontica exulat.*
- στ) *Musa amica poetarum est.*
- ζ) *Ovidius epistulas Romam scriptitat.*
- η) *De miseriis narrat.*
- θ) *Poeta iniuriis repugnat.*
- ι) *Epistulas scriptitant.*
18. Να ξαναγραφούν οι παρακάτω περίοδοι, αφού μεταφερθούν τα ρήματα στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού (στην έγκλιση που βρίσκονται) και γίνουν, όπου χρειάζεται, οι απαραίτητες τροποποιήσεις ώστε οι νέες προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές. Να μη θίξετε τις προτάσεις εκείνες οι οποίες, αν μετασχηματισθούν, δεν δίδουν αποδεκτό νόημα.
- α) *Epistulae plenae querelarum sunt.*

---

⁴ Υπενθυμίζεται ότι το ρήμα «repugno» συντάσσεται και με δοτική.

- β) *Poeta in terra gelida exulat.*
 γ) *Epistulas plenas querelarum scriptitamus.*
 δ) *Terra gelida est.*
 ε) *In terra gelida exulat et epistulas Romam scriptitat.*
 στ) *De incolis barbaris narratis et de terra gelida.*
 ζ) *Ovidius fortunam adversam deplorat.*
 η) *Musa amica poetae est.*
 θ) *Ovidius Romam desiderat.*
 ι) *Iniuriae poetam excruciant.*
19. Να εντοπίσετε τις αντίστοιχες λέξεις της Ελληνικής (αρχαίας και νέας) που έχουν ετυμολογική σχέση με λέξεις του κειμένου. Ποιες από τις λατινικές λέξεις του κειμένου χρησιμοποιούμε σήμερα στη νέα Ελληνική γλώσσα⁵;
20. Να γίνει συλλαβισμός⁶ των λέξεων της πρότασης που ακολουθεί: *Narrat de incolis barbaris et de terra gelida.*
21. Να θέσετε το σημείο της μακρότητας ή της βραχύτητας πάνω από το φωνήεν της παραλήγουσας των παρακάτω λέξεων και το τονικό σημείο της οξείας στην συλλαβή που τονίζεται: *Epistulae, querelarum, adversam, barbaris, gelida, miseriae, excruciant, iniuriam, repugnat, unica.*
22. Τι έχετε να παρατηρήσετε ως προς τη θέση του ρήματος μέσα στην πρόταση της λατινικής γλώσσας; Κατά τη μετάφραση θα πρέπει να το αφήσουμε στην ίδια θέση ή όχι; Να δικαιολογήσετε την άποψή σας.
23. Τι έχετε να παρατηρήσετε ως προς τη θέση του επιθέτου στη λατινική γλώσσα;
24. Να μεταφραστούν στα Λατινικά οι προτάσεις:
 α) *Ο ποιητής γράφει συχνά επιστολές στη Ρώμη γεμάτες με παράπονα.*

⁵ Όλες οι ετυμολογικές ασκήσεις δίνονται, εφόσον ο χρόνος και το επίπεδο των μαθητών το επιτρέπει. Ωστόσο, καλό είναι, όταν η ετυμολογική συγγένεια μιας λατινικής λέξης με μια της νέας Ελληνικής είναι εμφανής, να επισημαίνεται αμέσως. Ο χρόνος για τα ετυμολογικά δεν πρέπει να ξεπερνάει τα 5' λεπτά, σύμφωνα με τις οδηγίες του Π.Ι.

⁶ Όσον αφορά τους κανόνες συλλαβισμού τα δύο σχολικά εγχειρίδια που χρησιμοποιούν οι μαθητές (Α. Τζαρτζάνου, *Λατινική γραμματική* και Μ. Πασχάλη - Γ. Σαββαντίδη, *Λατινικά Λυκείου*) δεν συμφωνούν μεταξύ τους. Ο συλλαβισμός να γίνει βάσει των κανόνων που παρατίθενται στο Επίμετρο του δευτέρου από τα εγχειρίδια αυτά.

- β) Στις επιστολές ο Οβίδιος αφηγείται για την παγωμένη χώρα του Πόντου και για τους κατοίκους.
- γ) Με επιστολές ο Οβίδιος αντιμάχεται την αδικία.
- δ) Ο ποιητής Οβίδιος βρίσκεται εξόριστος στη γη του Πόντου και κλαίει για την κακή του τύχη.

2. Ερωτήσεις - ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

I. Συμπλήρωση κενών

1. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο. Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές.⁷
  - α) *Poeta contra ..... repugnat et adversam .....*
..... (deploro, iniuria, fortuna)
  - β) *Ovidius de ..... et de ..... in .....*
..... (scriptito, incola, epistula, terra)
  - γ) *Ovidius ..... plenas ..... scriptitat.* (epistula, querela)
  - δ) ..... *et ..... poetam excruciant.* (cura, miseria)
  - ε) *Ovidius ..... in ..... exulat.* (terra, poeta, gelidus)
  - στ) *Incolae de ..... gelida ..... (narro, terra)*
  - ζ) *Musae amicae ..... sunt.* (poeta)
  - η) *Epistulas plenas ..... scriptitat.* (querela, Roma)
  - θ) *Nos (= εμείς) fortunam adversam ..... et iniuriae ..... (repugno, deploro)*
  - ι) *Vos (= εσείς) ..... contra iniuriam ..... (epistula, repugno)*

⁷ Η άσκηση αυτή θα μπορούσε να πάρει και άλλη μορφή αν οι λατινικές εντός παρενθέσεων λέξεις αντικατασταθούν με αντίστοιχες ελληνικές. Στην περίπτωση αυτή στόχος μας είναι να διαπιστώσουμε όχι μόνο αν οι μαθητές είναι σε θέση να τοποθετήσουν τις λέξεις στον σωστό τύπο, αλλά και αν έχουν εμπεδώσει το λεξιλόγιο και είναι σε θέση να το χρησιμοποιήσουν ευχερώς. Αν τροποποιηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο η άσκηση υπηρετούνται πολλαπλοί στόχοι. Ανάλογα με τον στόχο του διδάσκοντος, η άσκηση αυτή μπορεί να δοθεί αυτούσια ή να τροποποιηθεί.

II. Ερωτήσεις - ασκήσεις της μορφής «Σωστό - Λάθος»

1. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθές ή εσφαλμένες και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Poeta epistulis contra iniurias repugnat.</i>	☐	☐
β) <i>Poeta epistulis iniuriis repugnat.</i>	☐	☐
γ) <i>Poeta epistulas contra iniuriam repugnat.</i>	☐	☐
δ) <i>Poeta epistulis contra iniuriis repugnat.</i>	☐	☐
ε) <i>Poeta epistulis iniuriam repugnat.</i>	☐	☐
στ) <i>Poeta epistulis iniurias repugnat.</i>	☐	☐
ζ) <i>Poetae iniuriis repugnant.</i>	☐	☐
η) <i>Poeta iniuriis repugnant.</i>	☐	☐
θ) <i>Poeta contra iniurias repugnant.</i>	☐	☐
ι) <i>Poetam contra iniuriam repugnat.</i>	☐	☐

2. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Ovidius poeta in Gallia exulat.</i>	☐	☐
β) <i>Musa est unica amica poetae.</i>	☐	☐
γ) <i>Ovidius in epistulis de terra gelida narrat.</i>	☐	☐
δ) <i>Epistulae poetae plenae querelarum sunt.</i>	☐	☐
ε) <i>Ovidius Romam non (= δεν) desiderat.</i>	☐	☐
στ) <i>Curae et miseriae poetam in terra Pontica excruciant.</i>	☐	☐
ζ) <i>Querelae in epistulis poetae non sunt.</i>	☐	☐

III. Ερωτήσεις - Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Η λέξη «fortuna» σημαίνει:

α) <i>τρικυμία.</i>	☐
β) <i>τύχη.</i>	☐
γ) <i>φροντίδα.</i>	☐
δ) <i>αδικία.</i>	☐
ε) <i>αντιζοότητες.</i>	☐

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

2. Ο τύπος «epistulae» του κειμένου γραμματικώς είναι:

- α) γενική ενικού.
- β) δοτική ενικού.
- γ) ονομαστική πληθυντικού.
- δ) κλητική πληθυντικού.
- ε) αφαιρετική ενικού.

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

3. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις ευσταθεί συντακτικώς; Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

- α) *Epistulae contra iniurias repugnat.*
- β) *Epistulis contra iniuriam repugnamus.*
- γ) *Epistulis contra iniuriis repugnant.*
- δ) *Epistula contra iniuria repugnas.*
- ε) *Epistulae contra iniuria repugnatis.*
- στ) *Epistulis contra iniuriae repugno.*

IV. Ερωτήσεις - ασκήσεις σύζευξης

1. Να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης. Πέντε από τις προτάσεις που καταχωρίζονται στη στήλη των απαντήσεων δεν ανταποκρίνονται σε αντίστοιχες ερωτήσεις.

Ερωτήσεις

- 1) *Quid (= τι) Ovidius in epistulis narrat?*
- 2) *Vosne (vos= εσάς) curae excruciant?*
- 3) *Repugnatisne contra iniuriam?*
- 4) *Scriptitatisne epistulas?*
- 5) *Estne terra Pontica gelida?*

Απαντήσεις

- α) *Epistulas non scriptitatis.*
- β) *Poeta de incolis barbaris et de terra gelida narrat.*
- γ) *Non (= δεν) scriptitamus.*
- δ) *Repugnamus.*
- ε) *Contra iniuriam scriptitatis.*
- στ) *Ovidius poeta est.*
- ζ) *Magnae (= μεγάλες) curae nos (= εμάς) excruciant.*
- η) *Certe (= βεβαίως). Terra Pontica est gelida.*
- θ) *Curae poetam excruciant.*
- ι) *In terra gelida est.*

[Σημείωση: Το ερωτηματικό μόριο -ne στο τέλος των λέξεων είναι εγκλιτική λέξη και χρησιμοποιείται για την εισαγωγή απλών ερωτήσεων ολικής άγνοιας. Για τις εγκλιτικές λέξεις της λατινικής βλ. Α. Τζαρτζάνου, *Λατινική γραμματική*, § 8.]

2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τις σημασίες που δίδονται στη Β' στήλη αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α' στήλης. Στη Β' στήλη υπάρχουν δύο σημασίες των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη λατινική λέξη, την οποία θα πρέπει να προσθέσετε, ενώ στην Α' στήλη υπάρχουν δύο λατινικές λέξεις των οποίων δεν δίδονται οι αντίστοιχες σημασίες, τις οποίες επίσης θα πρέπει να προσθέσετε:

A	B
1) <i>unicus</i>	☐ παγωμένος
2) <i>repugno</i>	☐ θρηνώ, κλαίω
3) <i>iniuria</i>	☐ τύχη
4) <i>exulo</i>	☐ βασανίζω
5) <i>excrucio</i>	☐ είμαι εξόριστος
6) <i>desidero</i>	☐ αντιμάχομαι
7) <i>adversus</i>	☐ αντίξοος, εχθρικός
8) <i>deploro</i>	☐ επιθυμώ
9) <i>incola</i>	☐ γη
10) <i>gelidus</i>	☐ μοναδικός
11)	☐ .....
12)	☐ .....

3. Βάσει του κειμένου να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τους συντακτικούς όρους της Β' αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α' στήλης. Στη Β' στήλη υπάρχουν τέσσερις όροι των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη λέξη:

A	B
1) <i>Ovidius</i>	☐ κατηγορούμενο στο «Musa»
2) <i>poeta</i>	☐ υποκείμενο του ρ. «excruciant»
3) <i>plena</i>	☐ γενική υποκειμενική
4) <i>querelarum</i>	☐ παράθεση
5) <i>gelida</i>	☐ κατηγορηματικός προσδιορισμός
6) <i>curae</i>	☐ γενική αντικειμενική
7) <i>amica</i>	☐ επιθετικός προσδιορισμός
	☐ υποκείμενο του ρ. «exulat»
	☐ κατηγορούμενο στο «epistulae»
	☐ επεξήγηση

αντικείμενο

4. Να γράψετε μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λατινικής πρότασης. Υπάρχουν πέντε προτάσεις στα Ελληνικά των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη πρόταση στα Λατινικά:

A

- 1) *Epistulas Romam scriptitat.*
- 2) *Poetam curae exruciant.*
- 3) *Fortuna adversa poetam exruciat.*
- 4) *Epistula plena querelarum est.*
- 5) *Epistulis contra iniuriam repugnat.*
- 6) *Musae amicae poetae sunt.*
- 7) *Contra iniuriam repugnat.*

B

- Γράφει γράμματα στη Ρώμη.
- Οι έγνοιες και οι φροντίδες βασανίζουν τον ποιητή.
- Πολεμάει ενάντια στην αδικία με επιστολές.
- Η αντίξοχη τύχη βασανίζει τον ποιητή.
- Το γράμμα είναι γεμάτο παράπονα.
- Οι Μούσες είναι φίλες του ποιητή.
- Με επιστολές εναντίον των αδικιών αντιμάχεται.
- Γράφει συχνά γράμματα στη Ρώμη.
- Οι φροντίδες βασανίζουν τον ποιητή.
- Τα γράμματά του είναι γεμάτα παράπονα.
- Η Μούσα είναι η μοναδική φίλη του ποιητή.
- Πολεμά ενάντια στην αδικία.

3. Συνδυασμός ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου

1. Να διορθώσετε τα λάθη που υπάρχουν στις παρακάτω προτάσεις και να δικαιολογήσετε τις διορθώσεις σας:
  - α) *Ovidius poetae in terra Pontica exulat.*
  - β) *Ovidius poeta in terram Ponticam exulat.*
  - γ) *Poeta de incolis barbaris et de terram gelidam narrat.*
  - δ) *Ovidius poeta epistulas Roma scriptitas.*

ε) *Miseriae incolis excruciant.*

στ) *Epistulas plenis querelarum scriptitatis.*

ζ) *Incolae de terrae gelidae narrant.*

η) *Terra Pontica gelidam est.*

2. Ο τύπος «terra» της πρώτης προτάσεως του κειμένου είναι:

α) ονομαστική ενικού.

β) δοτική ενικού.

γ) κλητική ενικού.

δ) αφαιρετική πληθυντικού.

ε) αφαιρετική ενικού.

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά με τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις, αφού τις μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο, και να δικαιολογήσετε το πρόσωπο των ρημάτων ή την πτώση των ουσιαστικών που επιλέξατε. Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές.

α) *Poeta adversam fortunam* ..... (deploro)

β) *Ovidius de* ..... (narro, incola)

γ) *Ovidius epistulas plenas* ..... *scriptitat.* (querela)

δ) *Curae et* ..... *poetam* ..... (miseria, excrucio)

ε) *Nos* (= εμείς) *epistulas* ..... (Roma, scriptito)

στ) *Fortuna adversa, curae et miseriae* .....
(incola, excrucio)

ζ) *Vos* (= εσείς) *de* ..... *et de* .....
(incola, narro, terra)

η) *Poeta Romam* ..... *et* .....
deplorat. (desidero, adversus, fortuna)

θ) ..... *contra* ..... *repugnamus.* (epistula,
iniuria)

ι) *Te* (= εσένα) ..... *in* .....
excruciant. (terra, miseria, gelidus)

ΔΙΔΩ ΚΑΙ ΑΙΝΕΙΑΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ - ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις - ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Να βρεθούν τα πρωτόκλιτα κύρια ονόματα αρσενικού γένους του κειμένου και να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις στον ενικό αριθμό.
2. Ταξινομήστε τα ουσιαστικά του κειμένου σε κύρια και προσηγορικά.
3. Να βρείτε τα πρωτόκλιτα θηλυκά ουσιαστικά του κειμένου και να τα μεταφέρετε στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
4. Να βρείτε τα δευτερόκλιτα ουσιαστικά του κειμένου και να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις του αριθμού στον οποίο βρίσκονται.
5. Ποιοι σύνδεσμοι απαντούν στο κείμενο; Να αναγνωρίσετε το είδος τους.
6. *novam patriam*: Να κλιθούν μαζί στις πλάγιες πτώσεις του ενικού και πληθυντικού αριθμού.
7. Να βάλετε δίπλα στα ουσιαστικά το επίθετο *novus* στην κατάλληλη πτώση και στο κατάλληλο γένος:

.....	<i>patria</i>
.....	<i>dolo</i>
.....	<i>pontum</i>
.....	<i>sociis</i>
.....	<i>insidias</i>
8. *expugnant, navigat, est*: Να κλίνετε την οριστική του ενεστώτα.
9. *turbant, renarrat, est*: Να γράψετε τους αρχικούς χρόνους των ρημάτων.
10. *Regina Aenean amat.*: Να ξαναγραφεί η πρόταση με το ρήμα στα υπόλοιπα πρόσωπα της οριστικής του ενεστώτα και αφού γίνει η απαραίτητη μετατροπή του υποκειμένου.
11. Να τονιστούν οι παρακάτω λέξεις και να δικαιολογηθεί ο τονισμός των λέξεων:

<i>filius</i>	<i>regina</i>	<i>patria</i>	<i>Anchisae</i>
<i>Italiam</i>	<i>Aeneae</i>	<i>insidias</i>	<i>renarrat</i>
<i>denique</i>	<i>expirat</i>		

12. Να χωριστούν σε συλλαβές οι λέξεις της πρότασης: *Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant.*
13. Να βρείτε τους εμπρόθετους προσδιορισμούς του κειμένου και να δηλώσετε την πτώση με την οποία συντάσσεται κάθε πρόθεση.
14. *In Italiam, ad Italiam*: Ποια η σημασιολογική διαφορά των δυο συντάξεων;
15. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε από τις λέξεις του κειμένου:
- αυτές που έχουν σημασιολογική και συγχρόνως ετυμολογική αντιστοιχία με λέξεις της νέας ελληνικής.
  - αυτές των νέων Ελληνικών που προέρχονται από τη Λατινική μέσω μιας, νεότερης, ξένης γλώσσας.
  - τις λατινικές που προέρχονται από τα αρχαία ελληνικά.
16. Να μεταφραστεί στα Λατινικά η παρακάτω πρόταση:
Οι σύμμαχοι διηγούνται στους γιους και στις κόρες την ενέδρα των Ελλήνων.
17. Να μεταφράσετε στα Ελληνικά:
- Romae et Athenarum gloria et fama magnae sunt.*
  - Lingua latina 24 (viginti quattuor) litteras habet. (=έχει) Littera a prima et z ultima litterarum sunt, sed z non ultima graecarum litterarum est.*

2. Ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

I. Ασκήσεις του τύπου «Σωστό - Λάθος»

1. Να διαγράψετε το σκέλος που περιέχει το λάθος:

<i>Anchisae</i>	είναι ουσιαστικό α΄ ή β΄ κλίσης;
<i>ibi</i>	είναι χρονικό ή τοπικό επίρρημα;
<i>venti</i>	είναι γενική ενικού ή ονομαστική πληθ.;
<i>cum</i>	είναι πρόθεση ή σύνδεσμος;
<i>dolo</i>	είναι δοτική ή αφαιρετική ενικού;
<i>denique</i>	είναι επίρρημα ή σύνδεσμος;

2. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Aeneas natus Anchisa est.</i>	☐	☐
β) <i>Patria Aeneae Roma est.</i>	☐	☐
γ) <i>Venti Aenean in Italiam portant.</i>	☐	☐
δ) <i>Aeneas novam patriam fundat.</i>	☐	☐
ε) <i>Regina Aenean non amat.</i>	☐	☐
στ) <i>Aeneas in Africa expirat.</i>	☐	☐
ζ) <i>Dido in Italiam navigat.</i>	☐	☐

II. Ασκήσεις σύζευξης

1. Να σχηματίσετε τους ρηματικούς τύπους που ζητούνται στην τέταρτη στήλη παίρνοντας τα διάφορα μέρη από τις προηγούμενες.

<i>Fund</i>	<i>a</i>	<i>t</i>	απαρέμφατο ενεστώτα
<i>oppugn</i>	<i>a</i>	<i>s</i>	α' πληθ. οριστικής ενεστ. ενεργ. φωνής
<i>Navig</i>	<i>a</i>	<i>re</i>	β' πληθ. οριστικής ενεστ. ενεργ. φωνής
<i>Renarr</i>	<i>a</i>	<i>mus</i>	γ' πληθ. οριστικής ενεστ. ενεργ. φωνής
<i>Turb</i>	<i>a</i>	<i>tis</i>	β' ενικ οριστικής ενεστ. ενεργ. Φωνής
<i>port</i>	<i>a</i>	<i>nt</i>	γ' ενικ. οριστικής ενεστ. ενεργ. φωνής

2. Να συνδέσετε τους αριθμούς με τα γράμματα. Ένα στοιχείο της Β' στήλης περισσεύει.

A

- 1) *filius*
- 2) *patria*
- 3) *dolo*
- 4) *cum Anchisa*
- 5) *in Africam*
- 6) *regina*
- 7) *insidias*

B

- α) υποκείμενο
- β) αφαιρετική του οργάνου
- γ) εμπρόθ. της συνοδείας
- δ) εμπρόθ. κίνησης σε τόπο
- ε) παράθεση
- στ) αντικείμενο
- ζ) κατηγορούμενο
- η) αφαιρετική του τρόπου

3. Να συνδέσετε τις λέξεις της Λατινικής (στήλη Α΄) με τη σημασία τους (στήλη Β΄), γράφοντας δίπλα σε κάθε αριθμό της στήλης Α΄ το αντίστοιχο γράμμα της στήλης Β΄.

Α	Β
1) <i>insidiae</i>	α) σύμμαχος
2) <i>socius</i>	β) άνεμος
3) <i>ventus</i>	γ) καινούργιος
4) <i>porto</i>	δ) πεθαίνω
5) <i>novus</i>	ε) ιδρύω
6) <i>exspiro</i>	στ) διηγούμαι από την αρχή
7) <i>fundo</i>	ζ) μεταφέρω
8) <i>renarro</i>	η) ενέδρα
	θ) τaráζω

4. Να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης.

Ερώτηση	Απάντηση
1) ☐ <i>Quis (= ποιος) est filius Anchisae?</i>	α) <i>Aeneas reginae insidias renarrat.</i>
2) ☐ <i>Ubi (= πού) Aeneas natus est (= γεννήθηκε)?</i>	β) <i>Regina exspirat.</i>
3) ☐ <i>Ubi venti Aenean portant?</i>	γ) <i>Dido.</i>
4) ☐ <i>Quis fundat novam patriam?</i>	δ) <i>Patria Aeneae Troia est.</i>
5) ☐ <i>Quis amat reginam?</i>	ε) <i>Aeneas.</i>
6) ☐ <i>Quis exspirat?</i>	στ) <i>In Africam.</i>
7) ☐ <i>Quis renarrat insidias Graecorum?</i>	ζ) <i>Aeneas reginam amat.</i>
	η) <i>Aeneas cum sociis ad Italiam navigat.</i>

III. Ασκήσεις συμπλήρωσης κενών

1. Να συμπληρωθούν τα κενά των λέξεων με τις σωστές καταλήξεις.
- α) *Illi Troiam dol ..... expugn.....*
 β) *Soci..... et nautae ad Italia..... naviga.....*
 γ) *Musa miseria..... (πληθ.) non ama.....*
 δ) *Nat..... et soci..... (πληθ.) vent..... portant in Afric.....*
 ε) *Incol..... nov..... patri..... funda.....*

2. Να συμπληρωθούν οι πίνακες:

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ον.	<i>regina</i>			
Γεν.				
Δοτ.				
Αιτ.			<i>insidias</i>	
Κλητ.				
Αφαιρ.		<i>dolo</i>		<i>sociis</i>

3. Να συμπληρώσετε τους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας:

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
	Ονομαστική	Αιτιατική	Ονομαστική	Αιτιατική
α' προσ.	<i>ego</i>			
β' προσ.		<i>te</i>		

4. Να συμπληρώσετε τους τύπους της δεικτικής αντωνυμίας «ille»:

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
	Ενικός αριθμός		
Ονομ.		<i>illa</i>	
Γενικ.			<i>illius</i>
Δοτικ.	<i>illi</i>		
Αιτιατ.		<i>illam</i>	
Αφαιρ.			<i>illo</i>
	Πληθυντικός αριθμός		
Ονομ.	<i>illi</i>		
Γενική		<i>illarum</i>	
Δοτική			<i>illis</i>
Αιτιατ.	<i>illos</i>		
Αφαιρ.		<i>illis</i>	

5. Να βρείτε πώς εκφέρεται ο προσδιορισμός του τόπου στο κείμενο και να εντάξετε στον παρακάτω πίνακα κάθε περίπτωση, στο είδος που ανήκει:

Πλάγιες πτώσεις	Εμπρόθετα	Επιρρήματα

6. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τα αντικείμενα του κειμένου:

Αντικείμενο	Ρήμα
<i>π.χ. Aenean</i>	<i>amat</i>

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΔΡΟΜΕΔΑΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ - ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις - ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Να μεταφέρετε τα δευτερόκλιτα προσηγορικά ονόματα αρσενικού γένους του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
2. Να μεταφέρετε τα πρωτόκλιτα προσηγορικά ονόματα θηλυκού γένους του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
3. Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των πρωτοκλίτων κυρίων ονομάτων του κειμένου.
4. Να κλίνετε το ουσιαστικό «Ovidius» (βλ. Μάθημα Ι).
5. Να κλιθεί το ουσιαστικό «deus» και στους δύο αριθμούς.
6. Τι γνωρίζετε όσον αφορά το σχηματισμό της δοτικής και αφαιρετικής πληθυντικού του ουσιαστικού «filia»;
7. Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των δευτεροκλίτων κυρίων ονομάτων του κειμένου.
8. Να γράψετε τη γενική και δοτική του ενικού και του πληθυντικού αριθμού των προσηγορικών ονομάτων του κειμένου.
9. Των ουσιαστικών του κειμένου που ευρίσκονται σε αφαιρετική πτώση να γραφεί η δοτική και η αιτιατική και των δύο αριθμών.
10. Των επιθέτων του κειμένου να γραφεί η ίδια πτώση και στα τρία γένη και στους δύο αριθμούς.
11. Να μεταφερθούν τα ρήματα της πρώτης συζυγίας στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού στην έγκλιση που βρίσκονται.
12. Να μεταφερθούν τα ρήματα της δεύτερης συζυγίας στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού στην έγκλιση που βρίσκονται.
13. Να ξαναγραφούν οι παρακάτω περίοδοι, αφού μεταφερθούν τα ρήματα στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού (στην έγκλιση που βρίσκονται) και γίνουν οι απαραίτητες τροποποιήσεις ώστε οι νέες προτάσεις να είναι

νοηματικώς αποδεκτές. Να μη θίξετε τις περιόδους εκείνες που αν τροποποιηθούν δεν παρέχουν αποδεκτό νόημα.

α) *Cepheus et Cassiope Andromedam filiam habent.*

β) *Puella superba forma sua est.*

γ) *Puella cum Nymphis se comparat.*

δ) *Regia hostia deo placet.*

ε) *Perseus hasta beluam delet et Andromedam liberat.*

στ) *Ille filiam ad scopulum adligat.*

ζ) *Illi puellam vident et stupent.*

η) *Nos valde gaudemus.*

θ) *Vos beluam deletis et puellam liberatis.*

ι) *Puellas vides et forma puellarum stupes.*

14. Να εντοπισθούν και να χαρακτηρισθούν οι ομοιόπρωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί του κειμένου.
15. Να δικαιολογήσετε τον συντακτικό ρόλο των τύπων που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση.
16. Να δικαιολογήσετε τον συντακτικό ρόλο των τύπων που βρίσκονται σε δοτική πτώση.
17. Ποια ρήματα του κειμένου συντάσσονται με δοτική; Να δικαιολογήσετε τη σύνταξή τους.
18. Να δικαιολογήσετε το πρόσωπο και τον αριθμό των ρημάτων του κειμένου.
19. Να εντοπίσετε τις προθέσεις του κειμένου και να προσέξετε τη σύνταξή τους.
20. Να εντοπίσετε τους συνδέσμους του κειμένου και να εξηγήσετε τον συντακτικό τους ρόλο.
21. Να επιφέρετε τις απαιτούμενες διορθώσεις, ώστε οι προτάσεις που ακολουθούν να είναι συντακτικώς και νοηματικώς αποδεκτές:
  - α) *Cepheus et Cassiope filiam habet.*
  - β) *Cassiope superba formae suae est.*
  - γ) *Cassiope cum Nymphas se comparant.*
  - δ) *Neptunus ad ora Aethiopiae urget beluam marinam quae incolas nocet.*
  - ε) *Oraculum respondet: regia hostia deo placent.*

- στ) *Cepheus Andromedam ad scopulo adligat.*
 ζ) *Perseus calceis pennatos advolas.*
 η) *Ille videt illam et stupet formae puellae.*
 θ) *Perseus belua hasta delet et Andromedam liberat.*
 ι) *Cepheus et incolae Aethiopiae valde gaudet.*
22. Να μεταφέρετε στην αντίστοιχη πτώση ή στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού τους κλιτούς τύπους των παρακάτω προτάσεων. Να μη θίξετε τις προτάσεις εκείνες οι οποίες, αν μετασχηματισθούν, δεν δίδουν αποδεκτό νόημα.
- α) *Regia hostia deo placet.*
 β) *Neptunus iratus beluam marinam urget, quae incolis nocet.*
 γ) *Beluam hasta delet et puellam liberat.*
 δ) *Ille ad scopulum illam adligat.*
 ε) *Cassiope cum Nymphis se comparat.*
- στ) *Deus beluam marinam ad oram urget.*
 ζ) *Nos advolamus et puellas liberamus.*
 η) *Puellam videt et valde gaudet.*
 θ) *Belua ad puellam se movet.*
 ι) *Ille superbus filia sua est.*
23. Να μεταφραστούν στα Λατινικά οι προτάσεις:
- α) *Η Ανδρομέδα, κόρη του Κηφέα και της Κασσιόπης, είναι περήφανη για την ομορφιά της και συγκρίνει τον εαυτό της με τις Νηρηίδες.*
 β) *Οργισμένος ο Ποσειδών στέλνει στις ακτές της Αιθιοπίας θαλασσινό κήτος, που αφανίζει τους κατοίκους.*
 γ) *Ο Περσέας βλέπει την κόρη και θαμπώνεται από την ομορφιά της.*
 δ) *Το μαντείο απαντά στον Κηφέα: «Βασιλικό σφάγιο αρέσει στους θεούς».*
 ε) *Οι κάτοικοι της Αιθιοπίας έχουν μεγάλη χαρά.*
- στ) *Καταφθάνει πετώντας ο Περσέας με τα φτερωτά σανδάλια, σκοτώνει το κήτος με το δόρυ και απελευθερώνει την Ανδρομέδα.*
 ζ) *Το κήτος κατευθύνεται προς την κοπέλα.*

24. Με τις ομάδες λέξεων που σας δίνονται να κατασκευάσετε ισάριθμες αποδεκτές προτάσεις, αφού τοποθετήσετε την κάθε λέξη στον κατάλληλο τύπο και στην κατάλληλη θέση:
- α) *Aethiopia, ad, Neptunus, ora, urgeo, belua.*
 β) *Perseus, denique, navigo, Aethiopia, in.*
 γ) *Belua, hasta, Perseus, deleo.*
 δ) *Hostia, Neptunus, placeo, regius.*
 ε) *Calceus, advolo, pennatus, repente, Perseus.*
25. Να εντοπίσετε τις λέξεις του κειμένου που έχουν ετυμολογική σχέση με αντίστοιχες λέξεις της Ελληνικής (αρχαίας και νέας). Ποιες από τις λατινικές λέξεις του κειμένου χρησιμοποιούμε σήμερα στη νέα ελληνική γλώσσα και με ποια σημασία;
26. Να γίνει συλλαβισμός των λέξεων της πρότασης που ακολουθεί: *Cassiope, superba forma sua, cum Nymphis se comparat.*
27. Να θέσετε το σημείο της μακρότητας ή της βραχύτητας πάνω από το φωνήεν της παραλήγουσας των παρακάτω λέξεων και το τονικό σημείο της οξείας στην συλλαβή που τονίζεται. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας: *Cepheus, Cassiope, Andromedam, hostia, placeo, puella, repente, gaudeo.*

2. Ερωτήσεις - ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

I. Ασκήσεις συμπλήρωσης κενών

1. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας, από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις, τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο (τα ρήματα που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις να τεθούν σε χρόνο ενεστώτα). Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές.
- α) *Cepheus Andromedam ..... habet. (filia)*
 β) *Andromeda ..... et ..... filia est. (Cepheus, Cassiope)*
 γ) *Cassiope ..... sua est. (superba, forma)*
 δ) *Deus iratus Cepheo et ..... beluam marinam ad ..... Aethiopiae urget. (ora, Cassiope)*
 ε) *Belua ..... Aethiopiae ..... nocet. (marina, incola)*

- στ) *Oraculum respondet: ..... regia .....
(hostia, placeo, Neptunus)*
- ζ) *Cepheus ..... ad ..... adligat.
(scopulus, filia, suus)*
- η) *Iniuria et ..... non ..... (deus, placeo, superbia
[= υπεροψία])*
- θ) *Belua ad ..... se movet, sed (=αλλά) repente Perseus
....., hasta beluam ..... et puellam .....
(advolo, Andromeda, libero, deleo)*
- ι) *Cepheus cum ..... valde
..... (Aethiopia, incola, gaudeo)*
- ια) *Illi Andromedam ..... et forma puellae ..... (video,
stupeo)*
- ιβ) *..... irati beluam marinam ad oram Aethiopiae .....
(Deus, urgeo)*

II. Ερωτήσεις - ασκήσεις της μορφής «Σωστό - Λάθος»

1. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθές ή εσφαλμένες και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Regia hostia deis placet.</i>	☐	☐
β) <i>Regiae hostia deis placet.</i>	☐	☐
γ) <i>Regia hostiae deis placet.</i>	☐	☐
δ) <i>Regia hostia deo placet.</i>	☐	☐
ε) <i>Regia hostia deis placent.</i>	☐	☐
στ) <i>Regia hostia deos placet.</i>	☐	☐
ζ) <i>Regia hostia deum placet.</i>	☐	☐
η) <i>Regiae hostiae deis placent.</i>	☐	☐
θ) <i>Regiae hostiae deo placent.</i>	☐	☐
ι) <i>Regias hostias deis placet.</i>	☐	☐
ια) <i>Regia hostias deis placet.</i>	☐	☐
ιβ) <i>Regia hostia deo non placet.</i>	☐	☐

2. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Perseus adversam fortunam Andromedae deplorat.</i>	☐	☐
β) <i>Andromeda filia Cephei est.</i>	☐	☐
γ) <i>Andromeda superba forma sua est.</i>	☐	☐
δ) <i>Neptunus ad oram Aethiopiae beluam marinam urget.</i>	☐	☐
ε) <i>Venti pontum turbant et Perseum ad oram Aethiopiae portant.</i>	☐	☐
στ) <i>Oraculum incolis Italiae respondet: «Hostia deis placet.»</i>	☐	☐
ζ) <i>Cepheus et Cassiope filiam non habent.</i>	☐	☐
η) <i>Perseus calceis pennatis advolat, videt Andromedam et forma puellae stupet.</i>	☐	☐
θ) <i>Andromeda filia Aeneae est.</i>	☐	☐
ι) <i>Andromeda cum Nymphis se comparat.</i>	☐	☐
ια) <i>Cepheus iratus Cassiopen ad scopulum adligat.</i>	☐	☐
ιβ) <i>Perseus beluam delet et Andromedam liberat.</i>	☐	☐

III. Ερωτήσεις - Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Η λέξη «pennatus» σημαίνει:

α) φτερό.	☐
β) φτερωτός.	☐
γ) πένα.	☐
δ) πτερύγιο.	☐
ε) πτέρυγα.	☐
στ) φτερωτό σανδάλι.	☐

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

2. Ο τύπος «hostia» του κειμένου είναι:

α) ονομαστική ενικού.	☐
β) δοτική ενικού.	☐
γ) ονομαστική πληθυντικού.	☐
δ) κλητική πληθυντικού.	☐
ε) αφαιρετική ενικού.	☐
στ) αιτιατική πληθυντικού.	☐

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

3. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις ευσταθεί συντακτικώς; Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

- α) *Belua puellam se movet.*
- β) *Belua ad puellam se movent.*
- γ) *Belua ad puella se movet.*
- δ) *Beluae ad puellam se movet.*
- ε) *Beluam ad puellam se movet.*
- στ) *Beluae ad puella se movet.*
- ζ) *Beluae ad puellam se movent.*
- η) *Belua in puella se movet.*
- θ) *Belua ad puellas se movent.*
- ι) *Beluae ad puellas se movet.*

IV. Ερωτήσεις - ασκήσεις σύζευξης

1. Να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης. Πέντε από τις περιόδους που καταχωρίζονται στη στήλη των απαντήσεων δεν ανταποκρίνονται σε αντίστοιχες ερωτήσεις.

Ερωτήσεις	Απαντήσεις
1) ☐ <i>Quid (= τι) oraculum incolis respondet?</i>	α) <i>Valde stupemus.</i>
2) ☐ <i>Stupetisne forma puellarum?</i>	β) <i>Neptunus.</i>
3) ☐ <i>Comparatne se Cassiope cum Musis?</i>	γ) <i>Valde stupetis.</i>
4) ☐ <i>Quis (= ποιος) ad oram Aethiopiae beluam marinam urget?</i>	δ) <i>Regia hostia deo placet.</i>
5) ☐ <i>Estne Aethiopia terra gelida?</i>	ε) <i>Perseus.</i>
6) ☐ <i>Quis Andromedam liberat?</i>	στ) <i>Neptunus iratus turbat pontum.</i>
	ζ) <i>Non cum Musis, cum Nymphis se comparat.</i>
	η) <i>Perseus delet beluam.</i>
	θ) <i>Non; terra calida (= θερμή) Aethiopia est.</i>
	ι) <i>Terra Pontica est gelida.</i>
	ια) <i>Belua nocet incolis.</i>

2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τις σημασίες που δίδονται στη Β΄ στήλη αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχουν δύο σημασίες των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη λατινική λέξη, την οποία θα πρέπει να προσθέσετε, ενώ στην Α΄ στήλη υπάρχουν δύο λατινικές λέξεις των οποίων δεν δίδονται οι αντίστοιχες σημασίες, τις οποίες επίσης θα πρέπει να προσθέσετε.

A	B
1) <i>habeo</i>	☐ ελευθερώνω
2) <i>comparo</i>	☐ απαντώ
3) <i>urgeo</i>	☐ είμαι
4) <i>noceo</i>	☐ έχω
5) <i>respondeo</i>	☐ συγκρίνω
6) <i>placeo</i>	☐ σπρώχνω, στέλνω
7) <i>adligo</i>	☐ αρέσω
8) <i>moveo</i>	☐ βλέπω
9) <i>advolo</i>	☐ δένω (σε κάτι)
10) <i>video</i>	☐ κινώ
11) <i>stupeo</i>	☐ σπεύδω, καταφθάνω πετώντας
12) <i>gaudeo</i>	☐ βλέπω
13)	☐ .....
14)	☐ .....

3. Βάσει του κειμένου να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τους συντακτικούς όρους της Β΄ αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχουν τέσσερις όροι των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη λέξη.

A	B
1) <i>se</i>	☐ γενική κτητική
2) <i>marinam</i>	☐ υποκείμενο
3) <i>hostia</i>	☐ γενική υποκειμενική
4) <i>deo</i>	☐ αντικείμενο του ρήμ. «respondet»
5) <i>incolis</i>	☐ κατηγορηματικός προσδιορισμός
6) <i>puellae</i>	☐ γενική αντικειμενική
7) <i>hasta</i>	☐ επιθετικός προσδιορισμός
	☐ αντικείμενο του ρήμ. «placet»
	☐ κατηγορούμενο
	☐ αφαιρετική του οργάνου

αντικείμενο του ρήμ. «comparat»

4. Να γράψετε μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λατινικής περιόδου. Υπάρχουν τέσσερις περίοδοι στα Ελληνικά των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη στα Λατινικά.

A

- 1) *Neptunus iratus superbia Cassiopae ad oras Aethiopiae urget beluam marinam, quae incolis nocet.*
- 2) *Cepheus Andromedam ad scopulum adligat et fortunam adversam deplorat.*
- 3) *Cassiope superbia sua nocet incolis Aethiopiae.*
- 4) *Belua ad Andromedam se movet, sed puella imperturbata (= ατάραχη) est.*
- 5) *Oraculum Cepheo respondet: «regia hostia deis placet».*
- 6) *Perseus Andromedam liberat et incolae Aethiopiae cum Cepheo et regina valde gaudent.*
- 7) *De Andromeda Euripides, poeta tragicus Graecus, in tragoedia homonyma narrat.*
- 8) *Perseus calceis pennatis advolat, hasta beluam delet et filiam Cephei liberat.*

B

- Η Κασσιόπη εξαιτίας της αλαζονείας της βλάπτει τους κατοίκους της Αιθιοπίας.
- Το κήτος κατευθύνεται προς την Ανδρομέδα, αλλά η κοπέλα παραμένει ατάραχη.
- Ο Ποσειδών θυμωμένος από την υπεροψία της Κασσιόπης στέλνει στις ακτές της Αιθιοπίας θαλασσινό θηρίο που αφανίζει τους κατοίκους.
- Ο Περσέας καταφθάνει πετώντας με τα φτερωτά του σανδάλια, σκοτώνει το κήτος και ελευθερώνει την Ανδρομέδα.
- Ο Περσέας ελευθερώνει την κοπέλα και οι κάτοικοι της Αιθιοπίας μαζί με τον Κηφέα έχουν μεγάλη χαρά.
- Ο Περσέας καταφθάνει πετώντας με τα φτερωτά του σανδάλια, σκοτώνει με το δόρυ το κήτος και ελευθερώνει την κόρη του Κηφέα.
- Ο Κηφέας δένει την Ανδρομέδα πάνω σ' ένα βράχο και θρηνεί για την κακή του τύχη.
- Για την Ανδρομέδα αφηγείται ο Ευριπίδης, ο Έλληνας τραγικός ποιητής, στην ομώνυμη τραγωδία.
- Το μαντείο απαντά στον Κηφέα: «Στον θεό αρέσει βασιλικό σφάγιο».

- Ο Περσέας ελευθερώνει την Ανδρομέδα και οι κάτοικοι της Αιθιοπίας μαζί με τον Κηφέα και τη βασίλισσα έχουν μεγάλη χαρά.
- Ο Ποσειδών θυμωμένος από την υπερψία της Κασσιόπης στέλνει στην ακτή της Αιθιοπίας θαλασσινό κήτος που αφανίζει τους κατοίκους της χώρας.
- Το μαντείο απαντά στον Κηφέα: «Στους θεούς αρέσει βασιλικό σφάγιο».

3. Συνδυασμός ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου

1. Να διορθώσετε τα συντακτικά λάθη και να δικαιολογήσετε τις διορθώσεις σας:
  - α) *Cepheus Andromedam filia habet.*
  - β) *Regina, superba formae suae, cum Nymphas se comparat.*
  - γ) *Dei irati ad oras Aethiopiae urget beluam, quae incolas nocet.*
  - δ) *Oraculum incolas respondet: «regia hostia deis placet.»*
  - ε) «*Regia hostia deo placent*», *oraculum incolis respondent.*
  - στ) *Cepheus Andromedam ad scopulo adligat.*
  - ζ) *Deus iratus ad oram Aethiopia urgent beluam marinam.*
  - η) *Repente Perseus calceos pennatos advolat et puellam liberat.*
  - θ) *Perseus hasta belua delet.*
  - ι) *Perseus puellam videt et formae suae stupet.*
  - ια) *Cepheus et Cassiope valde gaudet.*

2. Ο τύπος «forma» της δεύτερης προτάσεως του κειμένου είναι:

α) ονομαστική ενικού.	☐
β) δοτική ενικού.	☐
γ) κλητική ενικού.	☐
δ) αφαιρετική πληθυντικού.	☐
ε) αφαιρετική ενικού.	☐

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο (τα ρήματα που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις να τεθούν σε χρόνο ενεστώτα). Να δικαιολογήσετε την πτώση των ουσιαστικών και το πρόσωπο των ρημάτων που επιλέξατε. Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές.
- α) *Beluae marinae* ..... *Aethiopiae* ..... (noceo, incola)
- β) *Oraculum* ..... *respondet*. (regina)
- γ) *Nobis forma puellarum* ..... (placeo)
- δ) *Ille* ..... (Cepheus, respondeo)
- ε) *Nos forma puellarum* ..... (stupeo)
- στ) *Andomeda* ..... *est*. (Cepheus, filia)
- ζ) *Andromeda* ..... *placet et Perseus* ..... (Perseus, Andromeda)
- η) *Belua ad* ..... *se* ..... *sed Perseus* ..... *beluam delet*. (Perseus, hasta, moveo)
- θ) *Nos cum* ..... *Aethiopiae* ..... (incola, gaudeo)
- ι) *Perseus in* ..... *advolat, beluam* ..... *et Andromedam* ..... (deleo, libero, Aethiopia)